

לזכרון נצח

מורינו

ר' ישראל בער אודסר, זצ"ל

יוחץ את העם אשר אתו ואת הצאן וכו' לשני מחנות וכו'.
והיה המחנה הנשאר לפליטה ...

(בראשית לב, ח ט)

שכשרואין שקשה להשיג העצה השלמה, צריכין להתנהג לפי חלוקת העצה על כל פנים, באופן שעל כל פנים יהיה נשאר לו מחנה הנשאר לפליטה ולא יהיה נאבד לגמרי, חס ושלום. שלא יאמר שילך ויתנהג וכו' רחמנא לצלן, רק ישתדל שעל כל פנים ישאר מה שישאר וכו'. היינו כשרואה אדם שהיצר הרע מתגבר עליו כמו שמתגבר, ונדמה לו שאין בכוחו לעמוד כנגדו כראוי, וכל מה שחושב עצות ותחבולות אינו עולה בידו כראוי, ומחמת זה עצתו חלוקה תמיד, אזי כל עצתו העקריית שישמוך על כח הצדיק האמת, שבאיזה דרך שילך ימצא בו ה' יתברך. ולעת עתה יתנהג כפי חלוקת העצה, שזה בחינת 'יוחץ את העם וכו' והיה המחנה הנשאר לפליטה', היינו שיקבע בלבו שאיך שיהיה אף על פי כן אני חזק שלא אהיה נסוג אחור לגמרי מה' יתברך, ולא אייבש את עצמי לעולם, ולא אהיה חס ושלום מהחסידיים הנפולים שהם גרועים וכו' רחמנא לצלן, כמו ששמענו מצדיקים, רק אני על משמרת אעמוד לחטוף מה שאוכל, למען יהיה המחנה הנשאר לפליטה.

למשל, שהאדם חפץ שילמוד הרבה ויתפלל וירבה בהתבודדות, ויהיה נקי מעתה מכל חטא והרהור וכו', ורואה שקשה עליו וכו', יהיה חזק בדעתו שעל כל פנים מה שאוכל לחטוף בחיי, אתייגע בכל כחי לחטוף איזה טוב כל יום מימי חיי, ואם חס ושלום לא אוכל להתפלל כלל, אראה לדבר אחר כך איזה דבור של תחינה ובקשה וכו'. ואם ימנעני חס ושלום גם מזה מה לעשות (כמו ששמעתי מפיו ז"ל), אף על פי כן אלמוד מעט או הרבה, ועל כל פנים אתגבר ברצונות חזקים לה' יתברך, ואצעק על כל פנים: רבונו של עולם הושיעה, וכיוצא בזה. ואם עצתי חלוקה אם ליסע או לישב בביתי, ואיני יכול לתת עצה לנפשי, על כל פנים אני חזק בדעתי, שבין בביתי בין בדרך אחטוף טוב מה שאוכל. וכן בשאר דברים שאי אפשר לפרטם, וכל זה בחינת 'והיה המחנה הנשאר לפליטה'.

וזו שפירש רש"י: בעל כרחו, כי אלחם עמו. כי בזה אני חזק שבעל כרחו יהיה מוכרח להניחני שיהיה נשאר לי על כל פנים מחנה הנשאר לפליטה, כי אלחם עמו על זה בכוחו של הצדיק וכו', וכמו שפירש רש"י שם: התקין עצמו לשלושה דברים: לדורון, ולתפילה ולמלחמה. 'לדורון' - זה בחינת המנחה ששלח אליו, ובענין מלחמת היצר הרע הוא בחינת סוד שער-המשתלח וסוד מים האחרונים שהוא בחינת סוד המנחה ששלח יעקב לעשו (כמובא בספרים), שזהו בחינת דברה תורה כנגד יצר הרע וכו' (פרשת כי תצא). 'לתפילה' - פרש רש"י אלוקי אדוני אברהם וכו', זה בחינת שיחה וצעקה לה' יתברך, שאני אצעק תמיד שיצילני בזכות אבותינו שהם הצדיקים האמתיים וכו'. 'למלחמה' - והיה המחנה הנשאר לפליטה וכנ"ל. (לקוטי הלכות - הלכות ראש חודש - הלכה ז, אות ב)

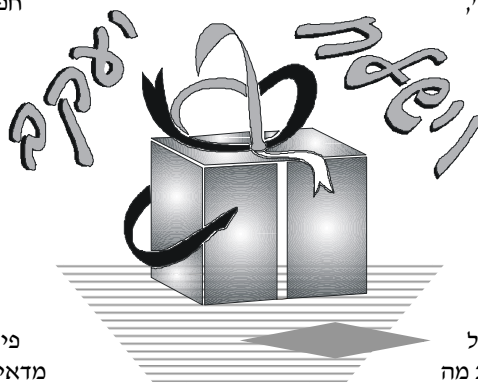
ורוח תשימו ... (בראשית לב, יז)

לפעמים נתבלבל דעת האדם בשעת יסורין וצער, רחמנא לצלן, ונדמה לו כאילו כל העולם נפל עליו, וכאילו חס ושלום כל הצרות נתקצבו ובאו עליו יחד, חס ושלום, בלי הרחבה כלל, ועל ידי זה נתעקם לבו מהשם יתברך ואינו יכול לצעוק אליו יתברך באמת, ואזי על ידי זה נתרבין עליו הצרות באמת, רחמנא לצלן, כי כל הנמשך אחר צערו, הצער נמשך אחריו, על כן צריכין לזהר מאד ליתן רווח בדעתו, למצוא הרחבות גם בתוך הצרות בעצמן, ולהביא תודה והודאה על זה בכל עת. כי באמת בכל צרה שבעולם יש בתוכה הרחבה, בחינת "בצר הרחבת ליי כנ"ל, שזה בחינת 'ורוח תשימו בין עדר ובין עדר', הנאמר ביעקב אבינו, שדרשו רבותינו ז"ל על הצרות והגלויות, שכוון יעקב ליתן רווח בין הצרות והגלויות. ועל ידי זה מכניעין קליפת שור וחמור, שהם בחינת

קליפת עשו וישמעאל, שהם כלל כל הצרות והגלויות, והם רוצים לעקם את הלב בעת צרה, כאילו אפס תקוה, חס ושלום, שזה עיקר הצרה הגדולה ביותר מכל הצרות עצמן, שזה בחינת 'ברצח בעצמותי חרפוני צוררי באמרם אלי כל היום איה אלוקיך', וכתב: "כל היום כלמתי נגדי וכו'". אבל יעקב אבינו המשיך תיקון זה, ליתן רווח בין עדר לעדר, שאפילו בעת צרה, חס ושלום, יסתכלו על הרווח ועל ההרחבה שהרחיב השם יתברך עמו עד הנה, וגם בהצרה בעצמה מרחיב לו כנ"ל, ועל ידי זה יוכל לצעוק להשם יתברך, ויהיה נצול לגמרי מכל הצרות בחסדו ונפלאותיו יתברך. (לקוטי הלכות - הלכות כלאי בהמה - הלכה ד, אות ח לפי ספר אוצר היראה - סימן יסורין וישועה, אות כג)

ויאמר עשו יש לי רב ... (בראשית לג, ט)

... עיקר קיום העולם על ידי הצדיק, כמו שכתוב: עלמא על מה קאי? על עמוד חד וצדיק שמה [העולם, על מה הוא עומד? על עמוד אחד, ושמו צדיק]. אבל לעומת זה, יש בכל דור ודור מתנגדים וחולקים על הצדיק האמת שנייקתם מבחינת הרב דקליפה שהוא בחינת עשו, בחינת המן עמלק, בחינת יש לי רב, שכל אחד ואחד שלח חפץ בהאמת לאמתו אומר: יש לי רב, שבוחר לו רב מי שטוב בעיניו שאינו יכול להוציאו ממקומו ולהקימו מנפילתו, אדרבא, הוא מרחקו מהצדיק שהוא נקודת האמת, כי הוא יונק מבחינת הרב דקליפה, שהם בחינת אלופי עשו רברבי עשו. ואלו החולקים ממשיכים הרוח חיים שלהם מהם, דהיינו מהרב דסטרא אחרא הנ"ל והוא גדול בשעתו ומצליח מאד, כי נדמה שיש להם כל הגדולה, אבל הוא רק לפי שעה, כי לסוף כלה ונאבד, כי אנשי השם כלא היו וכל החיות שממשיכין להשלים החסרונות שלהם אף על פי שנדמה שנשלם החסרון שלהם ברבוי גדול יותר מדאי, אבל הוא רק לשעה קלה, כי תכף ומיד חסר להם יותר ויותר, כי **דעת חסרת מה קנית**. כנראה בחוש שכל מי שאינו כשר וישר באמת לאמתו הוא רודף כל ימיו אחר פרנסה ועשירות וכל ימיו מלא חסרונות וכל מה שיש לו יותר חסר לו יותר. וכמו שאמרו רבותינו ז"ל: **יש לו מנה מבקש מאתים וכו'.**

ועל פי רוב חסר לו בפשיטות, כי נדמה לו שמרוויח ומרוויח ולבסוף כשאל אל החשבון, אין בידו מאומה ונשאר בעל חוב גדול, כמו שכתוב: "לא יחרוך רמיה צידו". והוא בבחינת והמשתכר משתכר אל צרור נקוב, ובפרט עתה ששכיח זאת המעשה הרבה בין העשירים שעל פי רוב נשארים בעלי חובות, ואפילו מי שאינו בעל חוב חסר לו הרבה לפי רבוי הוצאותיו שמנהיג ביתו בכל פעם בגדולות יותר, עד שאין מספיק לו כל מה שמרוויח וראשו כבד עליו בכל פעם מרבוי החסרונות שלו שנדמה לו שחסר לו מההכרחיות שלו כפי מה שמנהיג עצמו ואת ביתו, וכל זה נראה בחוש למי שבקי קצת בהנהגת העולם שאינם מסתכלים על התכלית באמת לאמתו ואינם מתקברים לצדיקי אמת, וכל זה מחמת שהמשכת החיות שלהם שהוא בחינת שלמות החסרונות נמשך להם מהרב דקליפה שהוא בעצמו כולו חסרון, כי לבו חסר מכל, כי יניקתם מבחינת מאורות חסר, בחינת מארת ה' בבית רשע, בחינת **והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה**, שהם אינם שבעים לעולם מהעשירות שלהם ולעולם חסר להם הרבה, וכל זה מחמת שיונקים מהרב דקליפה הנ"ל. וזהו **והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה המה רועים וכו'**, שהם הרועים והמנהיגים דסטרא אחרא שהחיות הנמשך מהם להשלים החסרונות הוא כולו בחינת חסרון, לא ידעו שבעה וכנ"ל. (לקוטי הלכות - הלכות העושה שליח - הלכה ג, אות י)

לעילוי נשמת מרת בלרה בת דיאמנטא, ת.נ.צ.ב.ה.

כי תפלין הם מוחין, והדמעות הם מותרי המוחין). ואז בעת הפטירה נתעורר ר' מיכל ז"ל מאד, ואמר אז לפני כל האנשים, בני ביתו וכו': "איהר זענט עדות, און דער טאטי (המת שהיה מונח לפניהם) איז איין עדות, אז איך גיזעגן מיך מיט דעם יצר הרע; מער האב איך מיט איהם קיין געשעפט ניט!" [עדים אתם, וכן אבי הנפטר עד, שאני נפרד עכשיו לתמיד מן היצר הרע; מעתה אין לי עמו שום עסק].

הייתה אז התעוררות גדולה, ולמחר היתה הנחת תפלין בהתעוררות גדולה. ומכל זה נתעורר רבי שמחה מאד מאד. ואחר כך נסע ובא לביתו, ואז נתעברה זוגתו, מרת פייגה, עם רבינו ז"ל.

השתפלות הנפש

(סימן לג)

ראוי לאיש ישראלי, שיהיה לבו נמשך כל כך להשם יתברך, עד שאפילו כשהוא בין אנשים, יתעורר בכל פעם להשם יתברך בתשוקה גדולה ובהתעוררות נמרץ, וישא ידיו ולבו להשם, ויצעק אל השם יתברך בכלות הנפש ובהתעוררות נפלא: **אל תעזבני ה' אלוקי.** והרים [רבינו ז"ל] אז ידיו ואמר הפסוק הזה בקול נעים של תחינה וגעגועים לפני השם יתברך.

שיחות

(שיחות מרי ישראל אודסה, זצ"ל - כ"ה)

... והישיבה - אני היה לי כתב יפה - אז, הם היו צריכים לשלוח מכתבים, אז הם בקשו אותי לבוא לכתוב. נו, לכתוב בלילה. אני ישבתי בבית-כנסת, ישבתי בדאבון גדול, "אני כבר נתתי להשם יתברך את ימי חיי ואני יושב וכותב להרוויח כסף, להרוויח פרנסה?" אבל אני ישבתי וכתבתי.

פתאום, באמצע הכתיבה, נכנס כלב שוטה כזה שהיה המים הולך מפיו והעינים היו נורא מאד, והוא היה רץ רץ כזה מבפנים הבית-כנסת בכח כזה, ואני יושב ורואה דבר כזה, אני ראייתי שזה כלב שוטה, כלבת, מה לעשות? אז היה על-ידי ארון של ספרים, הוצאתי הספרים ונכנסתי בארון והארון היה קטן מאד. על-כל-פנים נכנסתי בארון והכלב בא לארון ולחם אתי, הוא רצה לפתוח ואני מחזיק שלא יוכל לפתוח.

אני הייתי פה והכלב בא לכוון שלי, זה היה על-יד הקבר של רבי מאיר בעל-הנס. הכלב בא אלי ורצה לנשוק אותי, וראיתי כמו מי שהוא לא מניח את הכלב ללכת אצלי. כן, ככה היה.

נו, הכלב עמד שמה לידי והסתכל עלי ואני הסתכלתי עליו, אבל הוא לא יכול לבוא אלי. פתאום הוא התחיל לרוץ החוצה ויצא מן הבית-כנסת, אבל אני פחדתי שמה שהוא יבוא, רצתי לסגור הדלתות. הטעם שלי, זה היה לי בשביל שאני עשיתי נדר לא לעבוד ואני הייתי יושב וכותב.

אוי ווי, אני ראייתי עוד דברים פלאיים. ברוך השם, השם הציל אותי מהכלב גם-כן. זה היה גם-כן אותו הדבר של המדבר שנשארתי ככה, אני ביחד בבית-הכנסת עם כלב שוטה והוא יכול... (ההמשך יבוא)

עצות

(עצות המבוארות - מועדי ה' / חנוכה - אות א)

על ידי מצוות נר חנוכה מכירים בכבודו יתברך. היינו על ידי הזהירות בקיום מצות הדלקת הנרות, ובפרט כאשר מקיימים את המצוה בהתעוררות גדולה וביראה ואהבה אמתיים, זוכים לדעת אמיתית ולהכיר בגדולת השם יתברך, כל איש לפי מדרגתו. גם על ידי הזהירות במצוות נר חנוכה, מתעלה ומתגדל כבוד השם יתברך בעולם וזוכים לעורר אנשים רחוקים מהשם יתברך, לשוב ליראת השם וקיום התורה, וזוכים ליראה אמיתית, ולשלום בית ולתפילה, מתבטלת המחלוקת ולשון הרע, ונמשך שלום בכל העולמות.

תפילה

(ליקוטי תפילות חלק א - תפילה יד)

... ועורנו ברחמך הרבים, שזוכה לקיים מצוות הדלקת נר חנוכה בזמנו בשלמות כראוי, בקדושה ובטהרה ובכוונה גדולה ועצומה כראוי. וזוכה לתקן כל התקונים האלה שהזכרנו לפניך על ידי מצוות נר חנוכה, ויחשב לפניך קיום מצוותנו כאילו קיימנוה בכל פרטיה ודקדוקיה וכוונותיה ותרי"ג מצוות התלוים בה, ויאירו לפניך אור קדושת מצוותינו בכל העולמות כולם. ונזכה לתקן כל העולמות כולם על ידי קיום מצוה זו, ועל ידי קיום כל המצוות דאורייתא ודרבנן, שתזכנו ברחמך לקיים כולם באהבה וביראה ובשמחה גדולה ובשלמות גדולה, עד שזוכה להמשיך שלום מאתך בכל העולמות כולם. ויקויים מקרא שכתוב: **ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום. עושה שלום במרומיו הוא ברחמיו יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל, ואמרו אמן:**

אשר עשה ה' אתך גדולות ונוראות כאלה. נעימת לבי וחיותי שנשא אותו ה' והעלהו לשמי מרום, כדי לזכותו למעלה עליונה, שאין מעלה אחריו, שיגדל ויקדש בכל העולמות את שם הצדיק הרועה נאמן ורחמן האמתי, שמקבץ כל הנדחים והאבודים מכל המקומות שתעו לשם, ומכניסם תחת כנפי השכינה. אשריך שזכית לכך, ה' איריך ימיך ויאר בלבך אורות הצחצחות העליונות הגנוזות אורייתא דעתיקא סתימאה. אשר שלחו ה' אלוקים להחיותינו בדורותינו אלה, יותר מבחינו, לגאלינו גאולת עולם שאין אחריה גלות.

מי שיש לו עצבות יתן מתנה להצדיק תדיר: על ידי עצבות אדם נחלש: מי שיש לו עצבות, מביא על עצמו יסורים, ועל ידי קלקול השמחה בא חולאים עליו: מי שאין לו עצבות והוא תמיד בשמחה בוודאי יתנשא: קרבת הצדיק משמח את הלב: כשרואין שהעולם מעיזין פניהם כנגד הצדיק, ידעו שבוודאי מלחמות גדולות יתעוררו על מדינה זאת: בלילה שיש לך פחד בשעת שינה אל תלך בדרך ביום: כששוכחין את ה' יתברך ואינם נשענים עליו, על ידי זה מתפחדים מהאומות: כשישראל באחדות, האומות מתפחדים מהם: על ידי שאתה נוטל עצה מהצדיק, על ידי זה תזכה לתשועה: על ידי עצבות, בא בזיון: אשריך אשר עשה ה' אתך גדולות ונוראות כאלה, אשר נשאו ה' והעלה אותו לשמי מרום, כדי לזכותו לתכלית המעלה העליונה שאין למעלה ממנה, שינשא ויגדיל ויאדיר בקול רעש גדול בכל העולמות את שם הצדיק, המלך האמת, שיכבוש כל העולם בלי מלחמה כלל, רק על ידי ים החכמה הנוראה שמגלה בקולמוס שלו, שעל ידי זה הוא מאיר וממשיך אלקותו ומלכותו יתברך לכל באי עולם. וכולם, אומות העולם וכל האומות יבואו ויתגיירו, יתייהדו ויתנו לה' כתר מלוכה, עד שגם כולם, שכל הרחוקים, אומות העולם וכל האומות יבואו ויתגיירו ויתנו לה' כתר מלוכה, ויקבלו כולם עול מלכותו עליהם לעבודו שכם אחד.

סיפור

(השמטות, יט)

מלדת רבינו ז"ל, דבר:

מבואר, היאך שרבי שמחה היה בדרך ונתעה, והיאך שאשתו פייגה היה לה צער, וחיפשה אותו בכל מה שעשתה לכבוד שבת ולא מצאה אותו, והיתה בצער מאד. ובא אצלה כמה פעמים רשבי"י זי"ע וניחם אותה, ואמר לה: הבעל דבר הניח עצמו לאורך ולרוחב, שלא להניח הנשמה (נשמת רבינו ז"ל) בזה העולם, ואני נשטחתי ובכיתי לפני השם יתברך, עד שפעלתי שהנשמה תלך בזה העולם. ופעם אחת אמר לה רשבי"י בזה הלשון: גם אני צריך להנשמה בזה העולם. וכן בא אצלה הבעל-שם-טוב, וסיפר לה איך שהקטרוג היה, שהנשמה לא תרד לזה העולם, רק רשבי"י טרח הרבה ופעל שהנשמה תרד בזה העולם. ואצל רבי שמחה היה המעשה, שנסע עם שיירה ותעו כולם בדרך, ונתפרדו כולם למקום אחר לחפש הדרך, ובין כך מצאו הדרך. והוא, רבי שמחה ז"ל, נשאר ולא מצא המקום, ובין כך נשאר לבדו מכל השיירה, וכל מה שהלך יותר נתעה יותר, והיה בצער גדול, ונרדם בשינה. ובא אחד אצלו ונתן לו תינוק, והוא לא רצה בשום אופן, ואמר: אני תועה בדרך ואתה נותן לי תינוק? ולקחו זה התינוק, והביאו לו תינוק אחר (ממקום גבוה יותר) והוא לא רצה, ולקחו גם זה התינוק והביאו לו אחר, וכן היה שבע פעמים, ובפעם השמינית כשלא רצה ליקח, אמרו לו: הלא זה כבר השמיני, למעלה מכל השבעה! וכשלא רצה, הניחו לו התינוק בעל כרחו והלכו ממנו.

ובין כך הקיץ משנתו וראה והנה הוא קרוב לישוב, והלך לשם וראה שזאת העיר הארחוב, מקום של הרב הצדיק רבי יצחק מדראהביטש ז"ל, אבי הרב הצדיק הר' יחיאל מיכל מזלאטשוב (שידועה גדולתו של הרב ר' יצחק ז"ל הנ"ל, שהבעל שם טוב ז"ל אמר עליו, שיש לו נשמת הרשבי"י וכו' וכו'), ואז היה סמוך לפטירתו, ונכנס רבי שמחה - אבי רבינו ז"ל - אליו, ואמר הרב ר' יצחק ז"ל אליו: "אזוי אז דוא ביסט שוין דא, מעג איך שוין גיין!" [מכיון שאתה כבר פה, אם כן יכול אני כבר ללכת], (כמובא, שעד שלא נפטר הצדיק בא צדיק אחר), וכוונתו היתה על רבינו ז"ל שהיה כבר במוחו.

ולא הבין רבי שמחה, ואמר לו: מה אתם אומרים, שאלך מפה? אמר לו: לא, רק אמרתי: אז דו ביסט שוין דא, מעג איך שוין גיין [מכיון שאתה כבר פה, יכול אני כבר ללכת]. ואמר לו: "איא, עס איז שוין דאס אכטע מאלז!" [אי, האם זאת כבר הפעם השמינית? (היינו מהתינוקות הנ"ל). הוא לא הבין את כל העניין. והוכיח אז הרב ר' יצחק הנ"ל לר' מיכל בנו ואמר לו: "איא, האסט זיך שוין פאר וועמין צו טעמין, אט פארט דעם בעל הבית" [כן, יש לך כבר לפני מי להביע את עצמך, הנה נוסע ובא בעל הבית] (והראה על רבי שמחה), מעגסטו זיך שוין עעמיין" [מעתה יכול אתה להתבייש].

ובין כך נפטר הרב ר' יצחק ז"ל. ור' מיכל בנו הוצרך אז ביום שאחר כך להניח תפלין, ונתוודעו מהסופר, שרבי יצחק ז"ל הנ"ל לקח מאתו הבתים של התפלין שלושים יום קודם, ומילא אותם כל יום עם דמעות (להניח שם מוחו,